

De Wondere Vogelwereld van O.C. Hooymeijer.

Ei Doornvleugel (Christusvogel)

Auharianius rhubius

De Doornvleugel is een binnen zijn gebied redelijk algemeen voorkomende, ietwat saaie, nogal doorsnee zanger. In Brabant, Limburg en grote delen van Nederlandstalig België ook wel Christusvogel genoemd. Habitat: de uitgestrekte naaldbossen, maar frequenteert ook gemengd en loofbos, parken en tuinen met voldoende dichte, stekelige onder-, boven- en zijbegroeiing als braam, meidoorn, rozen, kattendoorn, hondsroos, egelantier en sleedoorn. Verenkleeft bruin tot grijsachtig. Zie zwarte kap en dito poten. Mannetje en vrouwtje identiek. Verborgen, weinig opvallend gedrag. Zang, een te verwaarlozen eenvoudig, zacht melodietje. Roep, een nauwelijks hoorbaar ‘tikke – tikke – tak’.

De Doornvleugel onderscheidt zich echter van alle andere soortgenoten door het afwijken van de eierleggingsproces. De vijf tot acht vuilwitgespikkelde eieren zijn voorzien van zeer puntige, messcherpe doorns en zijn daardoor voor predatoren uiterst onaantrekkelijk; het is zo goed als onmogelijk om deze zonder verwondingen uit het nest te roven. Het leggen van de eieren moet binnen een tijdsspanne van maximaal twee dagen gebeuren. Zowel de stekels als de eierschalen zijn dan namelijk nog zacht en liggen ‘gestroomlijnd’ in de legbuis klaar in de richting van de legopening, om deze, in het in dicht, warrig struikgewas zeer goed verborgen komvormige nest te leggen. Zodra de eieren in het legbed liggen, beginnen onder invloed van daglicht, zuurstof en warmte, de schaal alsmede de stekels ‘uit te harden’.

Hierbij komen, in tussen 20 tot 23 minuten, de doornige uitgroeisels rechtovereind en vormen de beschermende bolster. Nadat het laatste ei is gelegd, neemt het wijfje zeer voorzichtig plaats op de eieren en begint aan de dertigdaagse broedperiode.

Het kan in een enkel geval voorkomen dat het vrouwtje ‘over de tijd’ is, ofwel te laat is met leggen. De doornige uitwassen zijn dan in de legbuis al aan het uitharden en staan reeds haaks op de eierschil. Het leggingsproces komt toch op gang en het Doornvleugeltje moet het legsel uit het lichaam persen. Bij het eerste ei raakt de legopening vaak al geïrriteerd en bij het tweede ei ontstaan er al oppervlakkige vleeswonden. Tegen de tijd dat het, vaak onder zeer bloederige omstandigheden laatste ei door het wijfje in het nest wordt gelegd, is zij zo verzwakt en is haar legopening dusdanig verminkt en veranderd in een door krioelende maden stinkende, etterende open vleeswond, dat zij op het nest sterft. Het hulpeloze mannetje schikt het afgestorven lichaam van het vrouwtje op een stekelige zijtak in de directe nabijheid van het nest en neemt de broedtaak over. Zodra de jonge Doornvleugeltjes uit het ei komen, worden deze in de eerste weken gevoed met het inmiddels in verre staat van ontbinding zijnde, rottende vlees van hun eigen moeder.

Volksvogelwijsheid: Herkomst, Nederlandstalig België. “Die vrouw heeft een Doornvleugelbevalling gehad.”

Iedere week beschrijft O.C. Hooymeijer een vogel die aan zijn brein is ontsproten.

Eierlegend wijfje, het mannetje kijkt bezorgd toe

Natuurlijke grasmaaiers reportage

Naast Schotse hooglanders, wisenten en konikpaarden worden ook waterbuffels ingezet om de Nederlandse natuur te begrazen. In de Diemerscheg, tussen Diemen en Muiden, beheren deze grote grazers nu een stuk voormalige snelweg.

tekst **Marianne Wilschut**
foto **Jean-Pierre Jans**

In de oksel van de A1, bij knooppunt Diemen, liggen acht waterbuffels gemoedelijk te herkauwen op een strandje in de plas. Ze lijken zich niet zoveel aan te trekken van het geruis van het verkeer achter zich. De hoogspanningsmasten en de Vattenfall elektriciteitscentrale op de achtergrond vormen een gek contrast met deze zwartharige dieren met grote hoorns die je toch eerder in een rijstveld of een ander tropisch decor zou verwachten.

De dieren zijn hier op 9 april uitgezet en moeten nog even wennen aan hun nieuwe omgeving. “We kunnen daarom niet te dichtbij komen, want ik wil de prille relatie die ik met ze aan het opbouwen ben niet verstoren”, waarschuwt Wouter Slors, die namens Free Nature de kudde in dit nieuwe natuurgebied Waterlandtak-West beheert. “Als je

als journalist contact wil leggen met de Hells Angels, dan ga je ook niet al na twee appjes in hun clubhuis op de bank hangen.”

Compensatiegroen

Free Nature beheert de dieren die in een gebied lopen dat eigendom is van Staatsbosbeheer en is ontwikkeld door de provincie Noord-Holland. Een paar jaar geleden liep de A1 hier nog. Die snelweg werd verlegd en verbreed, een klus die in 2016 was geklaard. Ter compensatie van de snelwegverbreding is de Diemerscheg, een groene verbindingzone ten oosten van Amsterdam, verspreid over Diemen, Weesp en Muiden er gekomen. “Die compensatienatuur komt meestal niet op de mooiste plekken te liggen”, zegt Slors met een schuin oog naar de snelweg op de achtergrond.

Toch is het plasje met rietlanden eromheen, als je die snelweg wegdenkt, best mooi. Ernaast staat een klein bos met reigersnesten in de boomkronen. Auto’s of niet, de natuur weet dit gebied toch wel te vinden. En dat is ook de reden dat de waterbuffels zijn ingeschakeld. Zonder grazen of maaien, verandert het